

Szakál Gyöngyvér*: Új eszköz segíthet a nem teljesítő követelések eladásánál

A bankok működőképességét jelentősen befolyásolhatja a nem teljesítő hitelek (NPL) magas állománya. Nem csak közvetlenül rontja a jövedelmezőséget, hanem az új kihelyezések korlátozottabbá válása révén hosszabb távon is negatív hatást gyakorol rá. A bankszektor problémái a gazdaságba is tovagyűrűzhetnek, ezért a szabályozó hatóságok különös figyelmet fordítanak a nem teljesítő követelésállományok felépülésének megakadályozására, illetve a magas állományok leépítésére.

A nem teljesítő hitelek problémájának európai szintű megoldása céljából az Európai Tanács 2017-ben cselekvési tervet (NPL cselekvési terv) dolgozott ki, amely három fő területen - a bankfelügyelet, a fizetéseképtelenségi és követelésbehajtási rendszerek reformja, valamint a másodlagos piacok fejlesztése terén - határozott meg intézkedéseket.

A másodlagos piacok fejlesztésének egyik kulcseleme azon információs egyenlőtlenségek csökkentése, illetve megszüntetése volt, amely a nem teljesítő követelések, illetve a nem teljesítő hitelmegállapodásokból származó hitelezői jogok eladói és a potenciális vásárlói között állnak fenn. Ez különösen akkor szembetűnő, ha ezen követeléseket nem másik hitelintézet, hanem egy kis- vagy közép vállalkozás, sőt adott esetben akár természetes személy vásárolja meg. Ezt a lehetőséget az NPL cselekvési terv részeként kidolgozott, a hitelgondozókról és a hitelfelvásárlókról szóló 2021-es [uniós irányelv](#) vezette be.

Az információs különbségek csökkentése érdekében az Európai Bankhatóság (EBH) 2017-ben közzétett egy olyan táblacsomagot, amely meghatározza, hogy a potenciális vevő(k) részére az egyes ügyletekről milyen információkat szükséges megadniuk az eladó intézményeknek. Ebben az ügylet szereplői és az ügylet jellemzői mellett - segítő a nem teljesítő követelések előzetes elemzésének, pénzügyi átvilágításának és értékelésének folyamatát - ki kell térni a rendelkezésre bocsátott fedezetekre, az ügylettel kapcsolatban indított jogi vagy végrehajtási eljárásokra, valamint az ügylettel kapcsolatban beszédett követelésekre is.

A sztenderd információs táblák túlméretezett adattartalma és az arányosság elvének figyelmen kívül hagyása miatt annak fő célja – miszerint széles körben elfogadottá és alkalmazottá váljanak nem csak a követeléseket eladó és az azokat megvásárló intézmények közötti közvetlen kapcsolatokban, hanem a nem teljesítő követelések kereskedését biztosító elektronikus platformokon is – nem valósult meg. A piaci szereplőkkel folytatott konzultációk rámutattak arra, hogy a táblák nem tükrözik vissza azt az információ tartalmat, amelyeken a valós piaci ügyletek alapulnak. Az EBH ezt észlve 2018-ban kisebb mértékben módosította, majd 2021-ben a fent említett irányelv előírásainak tudatában – miszerint az adattáblákat a hitelintézetekre vonatkozó, rendeleti formában megjelenő, azaz kötelezően alkalmazandó végrehajtás-technikai sztenderdek keretében szükséges rögzíteni – mélyebben áttekintette azokat. Az irányelv rögzítette, hogy kizárólag a nem teljesítő követelések átruházása keretében alkalmazandó új adattáblák kialakítása során szem előtt kell tartani az EBH korábbi adattáblái használatával kapcsolatos tapasztalatokat, a piaci szereplők tényleges adatmegosztási gyakorlatát, a tagállamok által alkalmazott hasonló

gyakorlatokat, továbbá minimalizálni szükséges a feldolgozás költségeit mind az eladói, mind pedig a vevői oldalon.

A felülvizsgálat eredményeként elkészült [új végrehajtás-technikai sztenderd](#) tervezet lényegesen egyszerűbben teljesíthető, arányosabb és ezáltal hatékonyabban alkalmazható követelményeket tartalmaz. A potenciális vevők számára átadandó, az adós és az ügylet típusához igazodó adatok száma - a korábbi önkéntes adatszolgáltatás adatköréhez képest - a piaci szereplőkkel folytatott konzultációt követően jelentősen csökkent, immár 129-re, melyből csupán 69 megadása kötelező. Ráadásul az arányosság szempontját szem előtt tartva a kötelező adatok átadásától is el lehet tekinteni. Például olyan esetekben, mint az ugyanazon csoporton belüli értékesítések, a szindikált keretmegállapodás részét képező nem teljesítő hitel eladása, az unión kívüli adósok hiteleinek eladása, valamint a vásárolt követelések továbbértékesítése.

A hitelintézeteknek minden ésszerű lépést meg kell tenniük a sztenderd nem kötelező adatmezőinek megadása érdekében is, illetve megengedett a potenciális vevővel kötött külön megállapodás alapján a sztenderd által definiált adatokon túli információátadás is.

A sztenderd információs táblák alkalmazása az eladás időpontjában nem teljesítőnek minősülő hitelek (beleértve a lízing ügyleteket is) átruházása esetében kötelező, kizárva ugyanakkor az olyan, más céllal megvalósuló –adott esetben teljesítő állományokat is tartalmazó –transzferek keretében átadásra kerülő nem teljesítő hiteleket, mint például egy fióktelep eladása, szanálási eljárás vagy értékpapírosítás.

A hitelintézetek részéről az adatátadásnak pontosnak és teljesnek kell lennie. Mind az eladók, mind pedig a potenciális vevők részéről biztosítani szükséges az alkalmazandó adat- és titokvédelmi előírásoknak való megfelelést, a sztenderd azokat semmilyen módon nem írja felül. Ezzel összefüggésben követelmény, hogy az adatokat csak a potenciális vevőkkel kötött titoktartási megállapodás birtokában adhatják át és akkor is csak a megállapodás előrehaladásának figyelembevételével.

Az új szabályozó eszköznek nem célja a nem teljesítő követelések eladásának ösztönzése, arról minden esetben a piaci szereplőknek szükséges döntést hozniuk az NPL stratégiájukkal összhangban. A sztenderd információs táblák a várakozások szerint az ilyen ügyletek megvalósulásának elősegítése révén járulnak majd hozzá a banki portfóliók megtisztításához.

Ezen előírásokat az Európai Bizottság elfogadását követően, előreláthatólag 2023 végétől vagy 2024 elejétől kell majd alkalmazni.

Habár a sztenderd információs adattáblák alkalmazásának kikényszerítéséhez közvetlenül nem kapcsolódik felügyeleti eszköz, az információk rendelkezésre állását a felügyeleti hatóságok - az ellenőrzési és monitoring tevékenységük keretein belül - figyelemmel kísérik és értékelik, azon intézményekre fókuszálva, ahol eladásra szánt NPL portfóliót alakítottak ki.

** A szerző a Magyar Nemzeti Bank vezető szabályozási szakértője*

„Szerkesztett formában megjelent 2023. február 15-én a Növekedés.hu oldalon.”